

Seneste Nyt nr. 13

Stiftet onsdag den 12. juni 2008

Foreningen Svend Gønge

November 2009

Pro honore patriae

I dette nummer kan du læse om...

Brønshøj...

Hans Nansen og Svend Gønge...

Vigtige og interessante datoer...

Rubrikken...

Foreningen Svend Gønge

Møllergaarden 3,
4750 Lundby
Tlf.: 6130 1004

goenge@lundbyweb.dk
www.lundbyweb.dk

Bestyrelse:

Formand:

Peter Sten Hansen

Næstformand:

Villy Lorich

Kasser:

Eva Jørgensen

Sekretær:

Jens Beck

Bestyrelsesmedlem:

Gunnar Stobbe

Redaktion på SN:

Jens Beck,

[svendgoengepoulsen](mailto:svendgoengepoulsen@gmail.com)

@gmail.com

Brønshøj

-en landsby 6 km. fra København

Den lille landsby Brønshøj, er nævnt første gang i et brev d. 26. oktober 1186 af Pave Urban II (1042 – 1099). Han er bedst kendt for at have igangsat det første korstog. Ved konciliet i Clermont erklærede Urban krig mod de vantro og lovede syndsforladelse for alle korstogets deltagere.

I tiden mellem 1563 – 1720 var det danske kongerige i flere omgange i krig med Sverige. 1. juni 1657 erklærede Fr. III. krig mod Carl X. Både det at erklære en krig, samt det faktum, at Carl i den grad var klar, var nok ikke så begavet. En del af hans tropper var allerede i Nordtyskland og

Polen. Som

bekendt var meteorologien også med svensken, så hurtigt var hele landet belejret, og den ydmygende Roskilde Fred blev indgået 26. februar 1658.

Carls megalomanske natur fornægtede sig ikke. Han fortrød aftalen, og forskansede sig ved Brønshøj. Her opbyggede han et stort fæstningsanlæg. Det fik navnet – **Carlstad** –

intet mindre! Byggematerialerne blev rått og brutalt plyndret fra de lokale gårde og huse. Flere landsbyer blev hærgnet i denne forbindelse. Carlstad nåede op på en befolkningsstørrelse mere end 30.000 indbyggere. De fleste var regulære kampenheder, men der var også indkvarteret en stor mængde civile. Der var reelt tale om en bymæssig størrelse, som handlede med de omkring boende, men et godt forhold var der

naturligvis ikke tale om.

Om belejringen og stormløbet på Københavns forsvar skal vi berette i et senere nummer af SN.

I vore dage er der absolut intet bygningsmæssigt eller ruinagtigt, der vidner om denne frygtelige tid. Ved forskellige lejligheder, hvor der har været gravet i jorden til anlægsarbejder, er der fundet forskellige efterladenskaber. Husgeråd og kanonkugler er det mest almindelige.

Fr. IV. inddelte, i forbindelse med nogle af sine mange forordninger, Danmark i 12 rytterdistrikter.

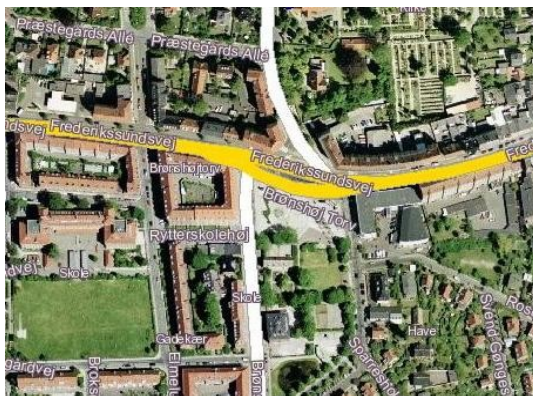
I hver af disse fik han anlagt 10 – 25 rytterskoler. Skolerne fungerede som almueskoler for rytterdistrikternes børn.

Ved en resolution af 23. august 1721 bestemmes det, at der i hvert rytterdistrikt skal opføres et skolehus. Dette resulterede i de såkaldte rytterskoler, hvoraf Brønshøj altså skulle have sin egen. Denne kom til at ligge bag det område, vi i dag kender som Brønshøj Torv, og med en placering i det tidligere Carlstad. Og Brønshøj Museum er såmænd den resterende længe af den gamle rytterskole.

Her har blandt andre ildsjæle, Lars Cramer-Petersen, fremstillet en helt unik udstilling. Denne viser med adskillige dioramaer, episoder fra Carlstad tiden. Den tid, hvor gøngerne også var med til at gøre den helt store forskel i Danmarkshistorien.

Brønshøj Museum er helt klart et besøg værd, og man kan her supplere sin samling af tidsaktuelle bøger til en fornuftig pris. Museet er en del af Københavns Bymuseum.

JB (fotos og artikel)

Ambassadører:

Godsejer,
Kammerherre og
Hofjægmester,
Bernt Johan Collet,
Lundbygård.

Hofjægmester og
godsejer,
Peter Zobel,
Bækkeskov.

Godsejer,
Peter Oxholm
Tillisch,
Rosenfeldt.

Svend Gønge og Hans Nansen -et makkerpar?

Det er hævet over enhver tvivl, at såvel Svend Gønge, som Hans Nansen, begge havde en stor betydning for indsatsen på voldene omkring København under den svenske offensiv 1658-59. Retfærdighedsvist skal det siges, at udfaldet af Carl X.s gentagne forsøg på at annektere det Danske Kongerige blev som det gjorde, var en funktion af flere parters indsats.

I Carit Etlars roman passerer Ib, Svend og nogle gønger det isdækkede farvand mellem Feddet og Roneklint. En gruppe svenske soldater til hest forfølger dem. Isen kan ikke bære, og de lider en krank skæbne i det iskolde og strømfyldte farvand. Hjemme står man og taler om hændelsen, og skal til at skilles, da en person giver sig til kende. En mand, som har siddet i mørket, kommer frem, idet han fremfører, at ville

Godsejer,
Gerner Wolff-Sneedorff,
Engelholm.

Borgmester,
Marie Stærke,
Køge kommune.

Borgmester,
Henrik Holmer,
Vordingborg
Kommune.

Borgmester,
Henning Jensen,
Næstved Kommune.

Borgmester,
René Tuekær,
Faxe Kommune.

Borgmester,
Poul Arne Nielsen,
Stevns Kommune.

Folketingskandidat,
Gina Øbakke,
Stevns Kommune.

Borgmester,
Anders Pettersson,
Osby Kommun.

Viceborgmester,
Erland Nilsson,
Osby Kommun.

Kultur- og
fritidschef,
Tommy Johansson,
Osby Kommun.

Kollektive medlemmer:

Lundby Menighedsråd

Borgerforeningen
Lundby

tale med Svend "under fire øjne". Svend tager ham med ud til en gravhøj i en skov, hvor de taler om en stor sum værdier (50.000 rgs. daler), der skal fragtes til Kongen. Ib kommer også til i løbet af aftenen og sættes ind i sagen.

I SN 12 omtalte vi, at dette møde nok kunne have været foregået i graven ved Bønsvig. Svend Gønges Hule.

Men kan det stemme? "Desperate times calls for desperate measures."

Fr. III. havde brug for al den støtte, der kunne fremskaffes. Al mulig diplomati måtte bruges.

Men det må anses for en fuldstændig utopisk tanke, at han selv eller andre toppersonligheder, ville driste sig ud af

"reden" og ud i det besatte land for at kalde på assistance. Det ville man udføre via andre kanaler.

Hans Nansen var en kendt og stor personlighed. Ekspeditionsrejsende, handelsmand og ikke mindst borgmester i København. Den sidste post bestred han indtil sin død i november 1667. Hans popularitet i befolkningen svingede en del gennem hans virke. Han fik dog en fornem begravelse i Helligåndskirken i København. Her kan gravmælet stadig ses.

Svends Gønges Hule øst for Bønsvig er ganske lille i forhold til, at tre mænd skulle kunne være "indendørs". Det kræves der en del mere

fysisk størrelse til.

Sydvest for Præstø, på Rishøjgårds marker, ligger Rishøj.

Hos Fund og Fortidsminder kan man læse:

Rishøj:

Sidst opdateret af torben.k den Aug. 27, 2007

Sb.nr.050201-15

Koordinater: 55.0861442 ,
12.0176949

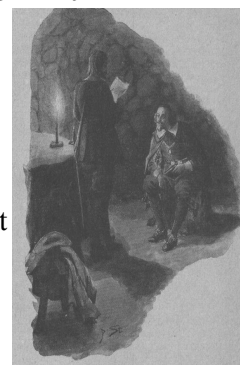
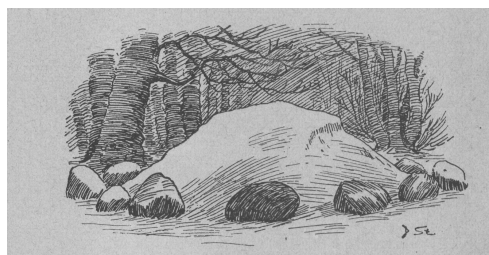
Jættestue, kammeret er 6.5m langt, 2m bredt og er bygget af 14 bæresten og fem dæksten.

Gangen er 7m lang, jættestuen blev opdaget i 1816. Man trængte ned i kammeret ovenfra, og fandt to flintøkser, to

flintdolke og skeletdele plus en del lerkarskår. Der er kun adgang til højen når marken er tilgængelig. Kammeret kan være låst; nogle fås hos ejeren af marken.

At Carit har foretaget et stort og grundigt forarbejde til sine romaner fremgår tydeligt. Rishøj har været registreret og undersøgt ca. 50 år før han skriver sine romaner. Hvis Carit har besøgt denne gravhøj, og været inde i dens imponerende rum, kan hans fantasi meget vel sagt ham, at dette var stedet for mødet mellem Nansen og Svend. Et møde som skulle få betydning for den danske historieskrivning, set i romanens fiktive skær. Fiktion er sagen her. Rishøj har ligget urørt indtil sin udgravning i 1816.

Carit Etlar er pseudonym for Carl Brosbøll. Tegninger er af Poul Steffensen.

Datoer:

SN ønsker i denne rubrik at fortælle om arrangementer og datoer, som det vil godt for alle at kende til. Selvfølgelig er der det klare problem, at disse kan ændres p.g.a. en relativ lang tidshorizont. Altså med ret til at foretage ændringer.

Følgende datoer er oppe:

Køng Museum: Kunsthåndværker Marked med titlen: Design og Natur.
5-6-juni-2010

Kulsvier Marked i Eskildstrup: 12-13-juni-2010

Gøngemarked i Lundby: 19-20-juni 2010

Midsommer i Sverige: 25-26-juni 2010

1600 tals marked i Lönsboda: 30-31-juli-2010

S.G. 's Fødselsdagsfest: 21-august 2010, Lundby.

JB

Rubrikken

Tanken med denne plads er, at medlemmer og læsere af SN kan formidle viden, oplevelser m.m. til os alle. Hvis nogen har noget at berette for os, en anden har fundet noget interessant om vort fælles emne ”Svend Gønge”, så røv ikke. Send os et indlæg! svendgoengepoulsen@gmail.com.

Vedhæft evt. et billede af forfatteren til artiklen.

På samme mailadresse kan I f.eks. også indmelde venner og bekendte i vor fælles forening.

JB

Carlstad efter militæringenjör Erik Dahlberg.